

हवामानावर आधारीत कृषि सल्ला (रत्नागिरी जिल्हा)

(ग्रामीण कृषि मौसम सेवा, डॉ. बाळासाहेब सावंत कोंकण कृषि विद्यापीठ, दापोली आणि
भारत मौसम विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने)

फोन नं.: (०२३५८) २८२३८७/ ८१४९४६७४०१

ई-मेल: dpl.amfu@gmail.com

अंक ९/२०२३

दिनांक: ३१ जानेवारी, २०२३

कालावधी ५ दिवस

डॉ. प्रशांत बोडके,
विभाग प्रमुख
कृषिविद्या विभाग
९४२०४१३२५५

डॉ. विजय मोरे,
नोडल ऑफिसर
कृषिविद्या विभाग
९४२२३७४००९

डॉ. शितल यादव,
तांत्रिक अधिकारी
कृषिविद्या विभाग
८३७९९०११६०

मागील हवामान आठवडा सारांश (दि.२५/०१/२०२३ ते ३१/०१/२०२३)							हवामानाचे घटक		हवामान पूर्वानुमान (दि.०१/०२/२०२३ ते ०५/०२/२०२३ स.८.३० पर्यंत वैध)				
(स्त्रोत: कृषि हवामान वेधशाळा, कृषि विद्या विभाग, कृषि महाविद्यालय, दापोली)									(स्त्रोत: प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई)				
२५/०१	२६/०१	२७/०१	२८/०१	२९/०१	३०/०१	३१/०१			०१/०२	०२/०२	०३/०२	०४/०२	०५/०२
०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	पाऊस (मिमी)		०	०	०	०	०
२५.७	२६.९	२९.०	३४.२	३३.१	२९.८	२८.८	कमाल तापमान (अं.से)		३०	३१	३३	३३	३४
१४.०	१४.७	१५.०	१३.५	१४.०	१४.२	१६.०	किमान तापमान(अं.से)		१८	१७	१७	१८	१८
ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ	ढगाळ	सकाळ	मेघाच्छादन (ऑक्ट)	निरभ्र	निरभ्र	निरभ्र	अंशत:	अंशत:
निरभ्र	निरभ्र	निरभ्र	निरभ्र	निरभ्र	निरभ्र	दुपार		ढगाळ				ढगाळ	
९६	९०	९४	९३	९६	९८	९२	सकाळची सापेक्ष आर्द्रता		८०	७८	७५	७५	७५
६३	५२	६१	४०	४४	७०	६४	दुपारची सापेक्ष आर्द्रता		७५	६६	६२	६८	६८
३.९	३.३	२.६	२.८	३.३	३.६	३.४	वाऱ्याचा वेग (किमी/तास)		७.८	१३.५	१३.६	११.२	९.३
वा.	वा.प.	नै.	वा.	शांत	शांत	प.	वाऱ्याची दिशा		पू.	ई.पू.	ई.पू.	ई.पू.	ई.पू.
पाऊस (मिमी) मागील आठवड्यातील				पाऊस (मिमी) १/१/२०२३ पासून आजपर्यंत			पाऊस (मिमी) गेल्या वर्षाचा						
०.०				०.०			३५५९.५						

हवामान सारांश /इशारा

हवामान अंदाज	प्रादेशिक हवामान केंद्र, मुंबई यांचेकडून प्राप्त झालेल्या हवामान अंदाजानुसार रत्नागिरी जिल्ह्यामध्ये दि. १ ते ५ फेब्रुवारी, २०२३ दरम्यान हवामान कोरडे राहून कमाल तापमानात क्रमशः वाढ संभवत असून कमाल तापमान ३० ते ३४ अं.से. दरम्यान राहिल आणि किमान तापमानात फारसा बदल संभवत नसून किमान तापमान १७ ते १८ अं.से. दरम्यान राहिल. दि. ४ ते ५ फेब्रुवारी, २०२३ दरम्यान आकाश अंशतः ढगाळ राहिल.
विस्तारित श्रेणी अंदाज	विस्तारित श्रेणी अंदाजानुसार (ईआरएफएस) कोंकण विभागात दिनांक ५ ते ११ फेब्रुवारी, २०२३ दरम्यान हवामान कोरडे राहून कमाल आणि किमान तापमान हे सरासरी इतके राहण्याची शक्यता आहे.

हवामान अंदाजावर आधारित कृषी सल्ला

पिक	अवस्था	कृषि सल्ला
सामान्य सल्ला	--	• आंबा, काजू, चिकू झाडाचे कडक उन्हापासून तसेच बुरशीजन्य रोगापासून संरक्षण करण्यासाठी झाडाच्या बुंध्याला बोर्डो पेस्ट लावावी.
विशेष सल्ला	--	• आंब्याचे उत्पन्न वाढविण्यासाठी व आणि प्रत सुधारण्यासाठी १ टक्के पोटॅशियम नायट्रेटची (१० ग्रॅम प्रति लिटर पाणी) फळे वाटाणा, गोटी व अंडाकृती अवस्थेत असताना अशा एकूण तीन फवारण्या कराव्यात.
वाल	फुलोरा ते शेंगा अवस्था	• वाल, चवळी पिक फुलोऱ्यात येण्याची व दाणे भरण्याची अवस्था ओलाव्यासाठी अति सवेदनशील असल्याने वाल पिकास फुलोऱ्या येण्याच्या व दाणे भरण्याच्या अवस्थेत पाणी देण्याची व्यवस्था करावी.

		<ul style="list-style-type: none"> • वाल पिकामध्ये शेंगा पोखरणारी अळी व घाटे अळीचा प्रादुर्भाव दिसून येण्याची शक्यता असून किडीचा प्रादुर्भाव सुरुवातीला कोवळ्या कळ्यावर दिसून येतो व नंतर शेंगामध्ये शिरून कोवळ्या दाण्यांवर उपजीविका करते. किडीचा प्रादुर्भाव दिसून आल्यास नियंत्रणासाठी किडग्रस्त शेंगा काढून नष्ट कराव्यात व ५ टक्के निबोळी अर्क किंवा डायमथोएट ३० टक्के प्रवाही २० मि. ली. प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून १५ दिवसांच्या अंतराने दोन फवारण्या कराव्यात. तसेच शेतामध्ये पक्षी थांबे उभारावे. टीप: ओल्या शेंगा काढणी करावयाची असल्यास कीटकनाशकाची फवारणी घेवू नये.
<p>आंबा</p>	<p>फुलोरा ते फळधारणा अवस्था</p>	<ul style="list-style-type: none"> • मोहोर/फळधारणा अवस्थेतील आंब्यावर तुडतुड्यांचा प्रादुर्भाव दिसून येण्याची शक्यता असते. तुडतुडे मोहोरातील, कोवळ्या फळातील रस शोषून घेतल्यामुळे मोहोराची गळ होते यासोबतच तुडतुडे मधासारखा चिकट पदार्थ शरीरावाटे बाहेर टाकतात आणि तो पानांवर पडल्यामुळे त्यावर काळी बुरशी वाढते. तुडतुड्यांनी आर्थिक नुकसानीची पातळी (पालवी/मोहोर अवस्था ->५ तुडतुडे प्रती पालवी/मोहोर) ओलांडली असल्यास कीटकनाशकाची फवारणी करण्यात यावी. यासाठी बॉगे फुटण्याच्या अवस्थेत लॅम्बडासायहॅलोथ्रीन ५ टक्के प्रवाही ६ मि.ली. प्रति १० लिटर पाणी, मोहोर फुलण्यापूर्वीच्या अवस्थेत इमिडाक्लोप्रीड १७.८ टक्के प्रवाही ३ मि.ली. किंवा ब्युफ्रोफेझीन २५ टक्के प्रवाही २० मि.ली. प्रति १० लिटर पाणी आणि वाटाणा अवस्थेत असताना थायोमेटोक्झाम २५ टक्के दाणेदार १ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • मोहोर अवस्थेत भुरी रोगाच्या नियंत्रणासाठी ५ टक्के हेक्झाकोनॅझोल ५ मि. ली. किंवा पाण्यात विरघळणारे ८० टक्के गंधक २० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. • आंबा मोहोरावर आणि फळांवर फुलकीडींचा (थ्रीप्स) प्रादुर्भाव दिसून येण्याची शक्यता असून किडीच्या प्रादुर्भावामुळे कोवळ्या सालीचा भाग खरवडल्यामुळे तो भाग काळा पडतो, पाने वेडीवाकडी होतात व नंतर गळून पडतात. मोहोराचे दांडे खरवडल्यासारखे दिसतात व मोहोर काळा पडून गळून जातो. प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास फुलकीडींच्या नियंत्रणासाठी ४५ टक्के स्पीनोसॅड २.५ मि.ली. प्रति १० लिटर पाण्यातून संपूर्ण झाडावर फवारावे. • मोहोर अवस्थेत असलेल्या आंब्यामधील परागीकरण वाढविण्यासाठी मोहोर फुललेल्या अवस्थेत असताना सकाळच्या वेळेस (सकाळी ९ ते १२ वा.) हलका हलवून घ्यावा. फळधारणा झालेल्या झाडावरील मोहोरातील सुकलेल्या अवस्थेतील नर फुले दुपारच्या वेळेस कडक उन्हामध्ये झाडून घेतला असता किड व रोगाचा प्रादुर्भाव कमी होण्यास मदत होते, कीटकनाशकाची फवारणी अधिक प्रभावशाली होवून फळांची वाढ चांगली होते. • टीप: मोहोर नुकताच फुलत असताना ते फलधारणा होईपर्यंत कीटकनाशकाची फवारणी शक्यतो टाळावी. फवारणी करणे गरजेची असल्यास बागेतील परागीकरण करणाऱ्या कीटकांवर होणारा परिणाम टाळण्यासाठी परागीकरणाचा कालावधी वगळून (सकाळी ०९.०० ते १२.००) फवारणी करावी. कीटकनाशक किंवा बुरशीनाशकाची फवारणी शक्यतो सकाळी किंवा संध्याकाळच्या वेळेस करावी. • या अगोदर फवारणी घेतली असल्यास किड व रोगाच्या प्रादुर्भावाकडे झाडाचे निरीक्षण करावे आणि प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास उपाय योजना कराव्यात. • आंब्याचे उत्पन्न वाढविण्यासाठी व आणि प्रत सुधारण्यासाठी १ टक्के पोटॅशियम नायट्रेटची (१० ग्रॅम प्रति लिटर पाणी) फळे वाटाणा, गोटी व अंडाकृती अवस्थेत असताना अशा एकूण तीन फवारण्या कराव्यात. • कमाल तापमानात वाढ होण्याची शक्यता असल्याने फळधारणा झालेल्या आंबा बागेमध्ये फळगळ कमी करण्यासाठी पाण्याच्या उपलब्धतेनुसार आठवड्यातून एकदा १०० लिटर पाणी प्रति झाड किंवा १५ दिवसातून एकदा १५० ते २०० लिटर पाणी प्रति झाड या प्रमाणात द्यावे तसेच झाडाच्या बुंध्याभोवती आळ्यामध्ये गवताचे आच्छादन करावे. • नवीन लागवड केलेल्या आंबा कलमांना पहिली तीन वर्षे पाणी देण्याची व्यवस्था करावी. पहिल्या वर्षी आठवड्यातून एकदा तर दुसऱ्या वर्षी पंधरा दिवसातून एकदा व तिसऱ्या वर्षी महिन्यातून एकदा प्रत्येक कलमांना ३० लिटर पाणी द्यावे. तसेच बुंध्याभोवती आळ्यामध्ये

		<p>गवताचे आच्छादन करावे.</p> <ul style="list-style-type: none"> आंबा फळांचे फळमाशी पासून तसेच प्रखर सूर्यकिरणांपासून संरक्षण करण्यासाठी तसेच फळांचा आकार व वजन वाढून डाग विरहित फळांसाठी, गोटी ते अंडाकृती आकाराच्या आंबा फळांना डॉ.बा.सा.कों.कृ.विद्यापीठाने दिलेल्या शिफारशी नुसार २५ x २० सें.मी. आकाराच्या कागदी/वर्तमानपत्रापासून बनविलेल्या पिशव्यांचे आवरण घालावे. आवरण घालताना फळाच्या देठाकडे इजा होणार नाही याची काळजी घ्यावी.
काजू	फुलोरा ते फळधारणा अवस्था	<ul style="list-style-type: none"> फुलोरा ते फळधारणा अवस्थेतील काजूवर मावा आणि ढेकण्या (टी मोस्कीटो बग) किडीचा प्रादुर्भाव दिसून येण्याची शक्यता आहे. हि कीड मोहोरातील/फळातील रस शोषून घेते तसेच पिल्ले आणि प्रौढ यांची लाळ ही फायटोटॉक्सिक असल्याने पालवी/मोहोर सुकून जातो, मोहोराच्या दांड्यावर काळे डाग दिसून येतात. फळांची गळ दिसून येते. मावा किटक अंगातून मधासारखा गोड पदार्थ बाहेर टाकतात आणि त्यावर मुंग्या आर्कषित होताना दिसून येतात. किडीच्या नियंत्रणासाठी मोहोर फुटण्याच्यावेळी प्रोफेनोफोस ५० टक्के प्रवाही १० मि.ली. आणि फळधारणेच्या वेळी लॅम्बडा सायहॅलोथ्रीन ५ टक्के प्रवाही ६ मि.ली. किंवा असिटामिप्रिड २० टक्के एसपी ५ ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी पानांच्या खालून आणि वरून व्यवस्थित बसेल अशी करावी. फवारणी शक्यतो सकाळी १०.०० पूर्वी किंवा संध्याकाळी ४.०० नंतर करावी. (टीप: किटकनाशकास लेबल क्लेम नाहीत). एकाच कीटकनाशकाची सलग फवारणी घेणे टाळावे. काजू पिकाची फळधारणा व उत्पन्न वाढविण्यासाठी स्वस्त अशा सुकविलेल्या माशांचा अर्क ५०० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फुले येताना पहिली फवारणी व पहिल्या फवारणीनंतर १० दिवसांनी दुसरी फवारणी करावी. फळधारणा अवस्थेतील काजूवर बोंड आणि बी पोखरणान्या अळीच्या प्रादुर्भाव दिसून येण्याची शक्यता असून किडीची अळी बी व बोंडावरील भाग खरवडून त्याच्यावर आपली उपजीविका करते. त्यानंतर अळी बी व बोंडामध्ये प्रवेश करून आपला प्रवेश मार्ग विष्टेच्या सहाय्याने बंद करते. अळीच्या नियंत्रणासाठी प्रोफेनोफोस १५ मि.ली. प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. कमाल तापमानात वाढ होण्याची शक्यता असल्याने फळधारणा झालेल्या काजू झाडांना पाण्याच्या उपलब्धतेनुसार १५० ते २०० लिटर पाणी प्रति झाडास या प्रमाणात १५ दिवसांच्या अंतराने पाणी देण्याची व्यवस्था करावी तसेच नवीन लागवड केलेल्या काजू कलमांना पहिली २ ते ३ वर्षे ८ दिवसांच्या अंतराने १५ लिटर पाणी प्रति कलम देण्याची व्यवस्था करावी तसेच झाडाच्या बुंध्याभोवती गवताचे आच्छादन करावे.
नारळ	फळधारणा अवस्था	<ul style="list-style-type: none"> नारळ बागेमध्ये पानांवरील ठिपके रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून येण्याची शक्यता असून नियंत्रणासाठी १ टक्का बोर्डोमिश्रण किंवा हेक्झाकोनॅझोल ५ मि. ली. प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. कमाल तापमानात वाढ होण्याची शक्यता असल्याने नवीन लागवड केलेल्या नारळ बागेत तीन ते चार वर्षे वयापर्यंतच्या माडाना ५ ते ६ दिवसांच्या अंतराने पाणी देण्याची व्यवस्था करावी तसेच पूर्ण वाढलेल्या माडांना जमिनीच्या मगदुराप्रमाणे ५ ते १० दिवसांच्या अंतराने पाणी देण्याची व्यवस्था करावी. नारळाच्या मोठ्या झाडास ठिबक सिंचनाद्वारे पाणी द्यावयाचे असल्यास प्रति दिन ३० लिटर पाणी द्यावे. यासाठी माडाच्या खोडापासून १.२५ मीटर अंतरावर गोलाकार लॅटरल पाईप टाकून सहा झीपरच्या सहाय्याने द्यावे. आळ्यामध्ये ओलावा टिकविण्यासाठी माडाभोवती वाळलेल्या गवताचे १५ सें.मी. जाडीचे आच्छादन किंवा नारळाच्या शेंड्या पुराव्यात आणि झावळ्यांचे आच्छादन करावे.
सुपारी	वाढीची अवस्था	<ul style="list-style-type: none"> सुपारी बागेस ५ ते ६ दिवसांच्या अंतराने पाणी देण्याची व्यवस्था करावी.
वेलवर्गीय भाजीपाला	फुलोरा ते फळधारणा	<ul style="list-style-type: none"> वेलवर्गीय भाजीपाला पिकांमध्ये केवडा रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून येण्याची शक्यता असल्याने रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास नियंत्रणासाठी रोगग्रस्त पाने काढून नष्ट करावीत व

	अवस्था	<p>मॅन्कोझेब किंवा झायनेब २.५ ग्रॅम प्रति लिटर या प्रमाणात फवारणी करावी.</p> <ul style="list-style-type: none"> • वेलवर्गीय भाजीपाला पिकांमध्ये नाग अळीच्या प्रादुर्भाव दिसून येण्याची शक्यता असून अळी पानाच्या आत शिरून आतील भाग खाते त्यामुळे पानावर नागमोडी रेषा दिसून येतात. प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास नियंत्रणासाठी ४ टक्के निबोळी अर्क किंवा कडूनिंबयुक्त कीटकनाशक अझाडीरेक्टॉन (१० हजार पीपीएम) २० मि.ली. किंवा डायमेटोएट १५ मि.ली. प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
टोमेटो	फुलोरा अवस्था	<ul style="list-style-type: none"> • टोमेटो पिकामध्ये नाग अळीच्या प्रादुर्भाव दिसून येण्याची शक्यता असून अळी पानाच्या आत शिरून आतील भाग खाते त्यामुळे पानावर नागमोडी रेषा दिसून येतात. प्रादुर्भाव दिसून येत असल्यास नियंत्रणासाठी ४ टक्के निबोळी अर्क किंवा कडूनिंबयुक्त कीटकनाशक अझाडीरेक्टॉन (१० हजार पीपीएम) २० मि.ली. किंवा डायमेटोएट १५ मि.ली. प्रति १० लिटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी.
कलिंगड	फळधारणा	<ul style="list-style-type: none"> • तापमानात वाढ संभवत असल्याने कलिंगडाच्या फळांचे सूर्यप्रकाशापासून बचाव करण्यासाठी फळे भाताच्या पेंढ्याने किंवा गवताने झाकून घ्यावीत. • फळधारणा अवस्थेत असलेल्या कलिंगड पिकाला २ ते ३ दिवसांच्या अंतराने नियमित पाणी द्यावे. फळे काढणीपूर्वी आठवडाभर अगोदर पिकास देणे बंद करावे.
<p>सदर कृषि सल्ला पत्रिका डॉ. बाळासाहेब सावंत कोंकण कृषि विद्यापीठ, दापोली येथील ग्रामीण कृषि मौसम सेवा योजनेतील तज्ञ समितीच्या शिफारशीनुसार तयार करून प्रसारित करण्यात आली. अधिक माहितीसाठी नजीकच्या कृषि विद्यापीठाचे केंद्र, कृषि विज्ञान केंद्र किंवा महाराष्ट्र शासनाचे कृषि अधिकारी यांच्याशी संपर्क करावा.</p>		